گفتمان اجتماعی راه توسعه ۱۴

حل مشکلات زندگی مردم

۶. راه‌گستر

واژگان توسعه

برنامه‌ریزی کلان PLANNING MACRO
عبارت است از فرایند تحلیل و پیش‌بینی و تخصیص منابع و امکانات اساسی کشور و به عبارت دیگر کوشش‌هایی در زمینه تحقق اهداف اساسی کشور. مجموعه‌ای از اهداف و بیان استراتژی‌ها، سیاست‌ها و سازماندهی لازم برای نیل به اهداف تعیین شده است. نوعی تصمیم‌گیری در سطح ملی است و کل جامعه و اهداف و استراتژی‌های اساسی توسعه کشور را مورد توجه قرار می‌دهد و در مقابل برنامه‌ریزی بخشی و منطقه‌ای به کار می‌رود.

برنامه‌ریزی اقتصاد کلان PLANNING MACROECONOMIC
فرایندی است برای تحلیل، پیش‌بینی و تعیین مقادیر متغیرهای اقتصادی، نظیر تولید ملی، درآمد ملی، صادرات و واردات و اشتغال، تعیین سهم بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، دفاعی در جهت نیل به هدف‌های تعیین شده.

فرهنگ واژگان نظام فنی و اجرایی کشور
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، ۱۳۸۳

۸. ره نمود

شعار هفته (۱۴)

مردم تقریبا در همه زمینه‌های زندگی خود با مشکلات جدی و متعدد مواجه‌اند. زمان آن فرارسیده است که اندیشمندان صالح و مدیران کاربلد جامعه برای جلوگیری از اتخاذ مجدد سیاست‌های دوربرگردانی، دوباره‌کاری‌ها، موازی‌کاری‌ها، پراکنده‌کاری‌ها، روش‌های متکی به آزمون و خطا و رفتارهای مدیریتی سلیقه‌ای، به رسالت تاریخی خود عمل نمایند. یا علی مدد

۱۰. راه‌شناسی

شناسنامه

۱- این راه‌نامه بر طبق اصل هشتم (امر به معروف و نهی از منکر)، مقدمه و اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران (نظارت همگانی و مشارکت‌های اجتماعی در اداره امور کشور)، اعلامیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد در سال ۱۹۸۶ (حق مردم بر توسعه) و قانون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات منتشر گردیده است.

۲- زیرساخت فکری این راه‌نامه، براساس مباحث نظری و عملی جنبش نرم‌افزاری و نهضت تولید علم طراحی شده است.

۳- محتوای علمی، آموزشی و اجتماعی راه‌نامه از سوی مرکز مطالعات راه‌بردی سیاست روز (وابسته به روزنامه سیاست روز) تهیه و ارائه گردیده است.

۴- گفتمان اجتماعی راه توسعه راکاری خودجوش، تمیز و نمونه آشکار آتش به اختیار در بالاترین سطح برنامه‌ریزی کشور می‌دانیم. معتقدیم بدون حل مشکلات زندگی مردم بحث پیرامون توسعه معنی ندارد.

۵- تعریف قراردادی توسعه در این راه‌نامه عبارت از برنامه میان‌مدت و بلندمدت برای حل مشکلات و ارتقاء کیفیت مادی و معنوی زندگی مردم در سال ۱۳۹۷ و در کشور جمهوری اسلامی ایران است که با واژگان پیشرفت، کمال، ترقی، سعادت، خوشبختی، تعالی، عمران، آبادانی، نوسازی و تکامل (بجز مباحث توسعه پایدار) دارای مناقشه نیست.

۶- بسیار شایسته است که راهیان گرامی برای کمک به گفتمان اجتماعی راه توسعه، این راه‌نامه را برای استفاده دیگران در تابلوی اعلانات محل کار، مراکز آموزشی، پژوهشی و فرهنگی خود نصب نمایند.

۷- به منظور لجستیک فکری و پشتیبانی محتوایی راه توسعه ایران اسلامی، نقل مطالب بدون ذکر ماخذ نیز آزاد است.

۸- در صورت تمایل مراکز آموزشی، پژوهشی و فرهنگی یا نذر و وقف علمی و پژوهشی، فایل راه‌نامه (با نام و لوگوی متقاضی) بصورت رایگان برای چاپ و نشر گسترده آماده تحویل است.

۹- راهیان گرامی در صورت تمایل می‌توانند نسخه PDF راه نامه را یکشنبه شب‌ها (از ساعت ۲۲ به بعد) از قسمت پیشخوان www. siasatrooz. ir دریافت نمایند.

۱۴. ره‌آورد

اخبار توسعه

- **بهمن آرمان، اقتصاددان و استاد دانشگاه:**

جز در دوره سازندگی که برنامه‌های پنج ساله به بخشی از اهداف کمی خود دست یافتند، در سایر دولت‌ها توفیقی حاصل نشد. اگر زیرساخت‌های واقعی در بخش‌های صنعت، کشاورزی و خدمات فراهم شود، کشور در مسیر توسعه قرار می‌گیرد. در این صورت نیازی به صرف زمان و هزینه برای تنظیم برنامه‌هایی که با واقعیت‌های کنونی کشور در سطح داخلی و بین‌المللی فاصله دارند، نیست.

۴. راه‌دار

فهم بی‌خودی!

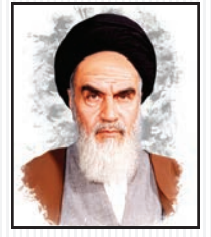

امام خمینی (ره):
غربی‌ها کوشش کرده‌اند که ما را از خودمان بی‌خود کنند، ما را میان‌تهی کنند، به ما این طور بفهمانند و فهماندند که خودتان هیچ نیستید.
(صحیفه نور، ج ۹، ص ۲۵)

پیام‌ها:

- بی‌خودی خود ما از خود و خودی‌ها
- توفیق غربی‌ها در نابودی خودباوری ما
- غرب‌گرایی و غرب‌زدگی یعنی میان‌تهی شدن ما
- نکوهش استفاده از دانش‌ها و روش‌های غربی
- لزوم استقلال‌طلبی در هویت ملی، خودشناسی و خودباوری

۲. ره‌نمون

هدایت حق‌گستر

قرآن کریم:
امة يهدون بالحق و به يعدلون.
(سوره اعراف، آیه ۱۸۱)

ترجمه:
گروهی که دیگران را به حق هدایت می‌کنند و به آن حکم می‌کنند.

پیام‌ها:

- اهمیت هدایت‌گری و عدالت‌گستری در مقیاس اجتماعی
- ضرورت پویایی اقشار اجتماعی در دعوت به حق و عدل
- توجه به هدایت‌گری به عنوان امر به معروف و نهی از منکر
- توجه به عدالت‌خواهی به عنوان شاخصه اصلی حاکمیت
- لزوم مشارکت مردم در برقراری هدایت و عدالت در جامعه

۱۲. کژراهه

برنامه‌نویسی و توسعه نامتوازن در ایران

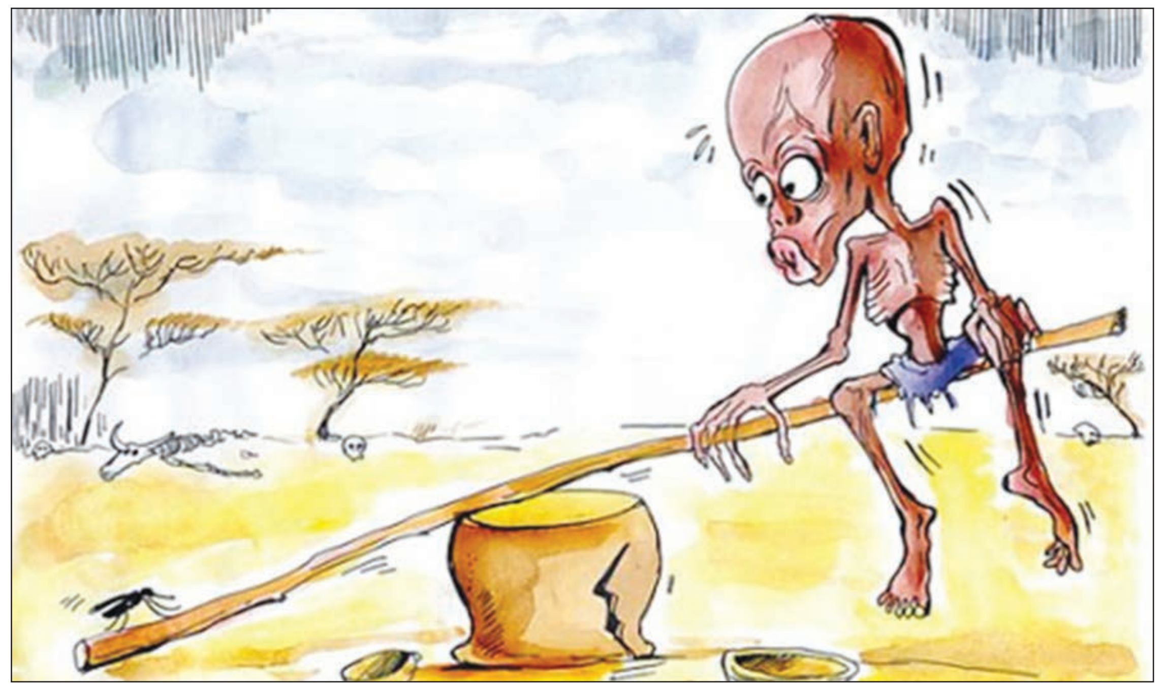

راهی محمدعلی ناری ابیانه

در طول سال‌های گذشته از سوی محققان و صاحب‌نظران، علل مختلفی پیرامون ناکامی کشور در رسیدن به آستانه توسعه مطرح شده است. اما نتیجه همه این سال‌ها چیزی جز توسعه نامتوازن بخش‌های مختلف اقتصاد کشور نبوده است.

کمبود منابع در اقتصاد باعث می‌شود تا هر کشوری به دنبال بهترین و پربازده‌ترین تخصیص‌ها باشد. از این ره‌گذر تفکر برنامه‌نویسی در حوزه کلان مطرح می‌گردد. تاریخچه برنامه‌نویسی توسعه در ایران به حدود ۷۰ سال می رسد. در طول ۷۰ سالی که از تاریخ برنامه‌نویسی ایران می‌گذرد، ۵۰ کابینه مختلف در کشور حکمرانی نموده‌اند (۳۶ کابینه قبل از انقلاب و ۱۴ کابینه پس از انقلاب).

دولت‌هایی که هرکدام با ایده‌ها و خط‌مشی‌های متفاوت، در مدت زمان زعامت خود، اهدافی تقریبا مشترک را دنبال نمودند. همچنین در اصول متعدد دیگری مجموعه‌ای از وظایف را به دولت محول می‌کند که بدون برنامه‌ریزی امکان محقق شدن آنها نیست مثل ایجاد رفاه عمومی، رفع فقر، توزیع متناسب منابع، تأسیس مسکن متناسب و غیره.

اما بسیاری از منتقدین سیستم برنامه‌ریزی در ایران با استناد بر مشکلات عدیده امروز جامعه ایران از قبیل بحران بی‌آبی، نابودی محیط زیست، آلودگی هوا در کلان‌شهرها، رشد جمعیت در شهرهای بزرگ و پدیده مهاجرت داخلی، رکود اقتصادی، بحران بیکاری، از بین رفتن تدریجی مزیت‌ها و غیره، معتقدند مضرات استفاده از سیستم برنامه‌نویسی به شکل مرسوم، بیش از منافع آن بوده است. به طوری‌که تخصیص منابع صورت گرفته از این طریق، به‌هیچ‌وجه به توسعه متوازن همه بخش‌ها و قسمت‌های کشور منجر نشده است.

با افزایش بهای جهانی نفت در دهه ۱۳۵۰، وابستگی اقتصاد کشور به این منبع درآمدی سرشار افزایش یافت. این وابستگی به حدی بود که برنامه عمرانی پنجم پیش از انقلاب مجددا بازنویسی شود. در نتیجه به باور بسیاری از تحلیل‌گران توسعه، یکی از ریشه‌های اصلی توسعه نامتوازن کشور، همین افزایش وابستگی دولت به درآمدهای نفتی بوده است. با مرور برنامه‌های اجرا شده در گذشته روشن می‌شود که عدم شناخت صحیح مشکل اصلی از دیرباز یکی از زمینه‌های اصلی توسعه نامتوازن اقتصاد کشور بوده است. وجود اهداف پراکنده و بعضا ناهم‌جهت، باعث کاهش قابل توجه اثرگذاری یک برنامه موفق می‌شود.

اساسا استفاده از نظام برنامه‌نویسی برای آن است که منابع محدود به شکلی مشخص و بر اساس نقشه از پیش تعیین شده تخصیص داده شود و نهایتا شاخص‌ها از نقطه فعلی «الف» به نقطه مطلوب «ب» برسند. اما بر اساس تجربه در همه برنامه‌های توسعه کشور شاهدیم که اکثر شاخص ها به نقطه «ب» نرسیده‌اند و در سوی مقابل برخی شاخص ها نیز از نقطه «ب» فراتر رفته‌اند.

این نتایج باعث شده که عده قابل توجهی از صاحب‌نظران اساسا با دیده تردید به کارکردهای برنامه‌نویسی در ایران بنگرد. زیرا ارکان مختلف اقتصادی، سیاسی و اجتماعی ایران نگرش مشترک و صحیحی نسبت به مفهوم و جایگاه برنامه‌نویسی ندارند. به طوری‌که برخی مسئولان در گذشته موفقیت را در این می‌دانستند که زودتر از موعد پایان برنامه، به اهداف آن دست یابند و از آن عبور کنند! تحقق پیش از موعد اهداف دقیقا به این معناست که منابع به شکل برنامه‌ریزی شده تخصیص نیافته و این امر نیز بدین معناست که یا برنامه نوشته شده غلط بوده و یا اعتقادی به فلسفه برنامه‌نویسی وجود نداشته است.

نتیجه هر دو حالت این است که منابع به شیوه‌ای خارج از برنامه تخصیص پیدا می‌کند که پیامد آن توسعه نامتوازن خواهد بود. استفاده از نظام برنامه‌نویسی در واقع مهیا نمودن زمینه و مقدمات لازم برای توسعه یافتگی است و حرکت به سمت توسعه‌یافتگی نه تعلل را بر می‌تابد و نه شتاب‌زدگی را. اما این مسئله عمدتا از جانب سیاست‌مداران به رسمیت شناخته نمی‌شود و بعضا به دلیل نتیجه‌گرایی آنها، حرکت در مسیر برنامه معطل مانده و گاهی تعطیل می‌گردد.

استفاده از نظام برنامه‌نویسی در واقع باعث منظم‌شدن برنامه‌های کوتاه‌مدت جهت دست‌یابی بهینه به اهداف بلندمدت می‌شود. باید همواره به خاطر داشت که استفاده از نظام برنامه‌نویسی یک سیاست موقتی است. یعنی به محض اینکه کشور به سطح قابل قبولی از توسعه مورد نظر خود رسید، باید به تدریج از نظام برنامه‌نویسی فاصله بگیرد تا اقتصاد بتواند در فضای غیردستوری، مکانیزم‌های خود را فعال نموده و به سمت توسعه پایدار حرکت کند.

در این مرحله ماهیت برنامه به یک راهنما تغییر می‌یابد. اما به نظر می‌رسد در ساختار تصمیم‌گیری کشور، ماهیت برنامه‌نویسی به جزئی از بروکراسی و دیوان‌سالاری رایج تبدیل شده است؛ تو گویی که قرار است دولت تا ابد از برنامه‌نویسی استفاده کرده و همچنان در حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی مداخله مستقیم داشته باشد.

مقاومت دولت و مجلس در باره جدا شدن از سیستم برنامه‌ریزی و در واقع حذف رانت‌های مختلفی که بواسطه برنامه‌نویسی ایجاد می شود، می‌تواند به طور جدی کشور را از توسعه متوازن دور نماید. در سیستم برنامه‌نویسی جاری، پس از اینکه لایحه برنامه پنج‌ساله توسط دولت تهیه شد، می‌بایست توسط مجلس شورای اسلامی تصویب گردد. این فرایند باعث می شود تا برنامه پنج‌ساله به شکل قانون درآمده و در مسیر اجرا با مشکلات کمتری روبرو گردد.

> با مرور برنامه‌های اجرا شده در گذشته روشن می‌شود که عدم شناخت صحیح مشکل اصلی از دیرباز یکی از زمینه‌های اصلی توسعه نامتوازن اقتصاد کشور بوده است. وجود اهداف پراکنده و بعضا ناهم‌جهت، باعث کاهش قابل توجه اثرگذاری یک برنامه موفق می‌شود

اما طی شدن این مسیر بطور بالقوه و بالفعل برنامه را با تهدیدهای مختلفی مواجه می‌سازد. اگر سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی به عنوان مسئول اصلی تهیه برنامه توسعه کشور را نهادی کاملا کارشناسی در نظر بگیریم که برنامه را کاملا بر اساس ایده توسعه متوازن نوشته باشد، با آمدن لایحه به صحن مجلس، امکان جرح و تعدیل‌های نامحدودی بر ضوابط، اعداد و ارقام لایحه فراهم می‌شود.

۱۶. بزرگ‌راه

پاسخگویی

۱- در صورت ارسال دستور کار جلسات، متن مذاکرات، صورت‌جلسات و متن مصوبات و قوانین مرتبط با برنامه‌های توسعه پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و گزارش عملکردهای ارسالی (بر اساس تقسیم کار ملی) از سوی دفتر مقام معظم رهبری، شورای نگهبان، مجلس خبرگان رهبری، مجمع تشخیص مطلحت نظام، دولت، مجلس شورای اسلامی، قوه قضائیه و دستگاه‌های نظارتی، در این بخش برای اعلام نظر تخصصی راهیان گرامی، اطلاع رسانی می‌نماییم.

۲- تلاش‌های دست‌اندکاران این شماره از راه‌نامه را به راهیان پرتلاش و آینده‌سازان توسعه یعنی دانش-آموزان گرامی اهدا می‌نماییم.

۳- نظرات تخصصی و پیشنهادات سازنده راهیان گرامی آقای احمد عبداللهی و خانم‌ها شکوه حسینی و فاطمه موسوی رسید. از این عزیزان سپاسگزاریم.

۴- تمایل به عضویت در فراخوان ره‌پویان فرزند زمانه را در این بخش با ذکر اسامی متقاضیان اعلام وصول می‌نماییم.

۵- چنانچه فایل راه‌نامه بصورت رایگان برای نشر گسترده در اختیار اشخاص حقیقی و حقوقی قرار گیرد در این بخش اطلاع رسانی می‌کنیم.

۶- برای ارائه مشاوره رایگان علمی و پژوهشی پیرامون برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه اداره کشور به دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکترا (جهت تدوین پایان‌نامه) اعلام آمادگی می‌نماییم.

۷- شماره بعدی راه‌نامه را در روز دوشنبه مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۰۸ منتشر می‌کنیم.

۸- راهیان گرامی توسعه برای اعلام نظر و ارسال آثار در صورت تمایل می‌توانند با یکی از روش‌های زیر با ما تماس بگیرند. منتظریم.

نشانی سایت: www. siasatrooz. ir
ایمیل: info@siasatrooz. ir
کانال تلگرامی: @vijeha_siasatrooz
شماره ارسال پیامک: ۳۰۰۰۶۱۳۲۲۳۴۶۲۲۵

نشانی پستی: تهران، میدان فاطمی، بالاتر از میدان گل‌ها، خیابان شهید جهان آرا، کوچه بابک (۱۳/۲)، شماره ۱۶، روزنامه سیاست روز، مرکز مطالعات راه بردی
کد پستی: ۱۴۳۸۶۳۴۸۷۱
تلفن: ۶-۸۸۰۱۳۸۷۰
نمابر: ۸۸۰۰۷۵۷۵

۱. راه‌نما

نمی‌دانم چرا...؟

راهی دکتر محمدرضا ناری ابیانه
رییس مرکز مطالعات راه‌بردی سیاست روز

یکم: نمی‌دانم چرا مفهوم برنامه‌ریزی در کشور به معنای تهیه فهرست اقدامات قابل انجام با هزینه مشخص در سطح ملی و استانی است؟ نمی‌دانم چرا گزاره‌های مقدس و انقلابی جای اهداف را می‌گیرند و همواره غیرقابل دست‌یابی باقی می‌مانند؟

دوم: نمی‌دانم چرا امر خطیر برنامه‌ریزی، برنامه و برنامه‌ریزان در کشور، اهمیت، حساسیت اجتماعی و تخصص‌گرایی خود را از دست داده است؟ نمی‌دانم چرا همه مدعی برنامه‌ریزی و برنامه‌نویسی برای اداره کشورند؟

سوم: نمی‌دانم چرا برنامه در کشور ما همواره زینت‌بخش قفسه‌ها و کشوی میز مدیران و فقط برای اثبات خواسته‌ها و مطالبات از مردم و به تعویق انداختن حل مشکلات زندگی آنان مورد استفاده قرار می‌گیرد؟

چهارم: نمی‌دانم چرا هیچ‌یک از شاخصه‌های برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور محقق نمی‌شود و برنامه‌ریزان کشور نسبت به آن پاسخ‌گو نیستند؟ نمی‌دانم چرا باور نداریم که شاخصه‌ها یا برنامه و برنامه‌ریزی نادرست است؟

پنجم: نمی‌دانم چرا شیوه سنتی و ناکارآمد برنامه‌ریزی طی ۷۰ سال گذشته تغییر چندانی نکرده است و همچنان برای رسیدن به مقصد از طریق نشانی نادرست اصرار وجود دارد؟

ششم: نمی‌دانم چرا دولت‌ها بدون داشتن برنامه مشخصی برای اداره کشور، می‌آیند و می‌روند و بار مشکلات زندگی مردم را هر روز بیشتر از دیروز می‌کنند و هنوز از مردم و کشور طلبکارند؟

هفتم: نمی‌دانم چرا جناح‌های سیاسی بجای انجام کار تشکیلاتی و علمی در ارائه برنامه مشخص برای اداره کشور، با دوقطبی‌سازی‌های هیجانی همه‌پرسی‌ها به دنبال جابجایی قدرت بصورت سنتی هستند؟

هشتم: نمی‌دانم چرا پس از گذشت هفت دهه هنوز بی‌برنامگی، سکه رایج عرصه‌های گوناگون اداره کشور است؟ نمی‌دانم چرا با زبان بی‌زبانی همه باور دارند که این دست برنامه‌ریزی‌ها دیگر جواب نمی‌دهد؟

نهم: نمی‌دانم چرا قدرت تشخیص زبان‌بازی‌های برنامه‌ای و برنامه‌های کاذب در نهادهای نظارتی کلان کشور در تایید صلاحیت‌های مدیران ارشد نظام وجود ندارد؟

دهم: نمی‌دانم چرا باید امید داشته باشیم با نشانی غلط این بار به مقصد می‌رسیم و می‌توانیم به پرسش غلط توسعه و پیشرفت در کشور، این بار پاسخی صحیح بیابیم؟

یازدهم: نمی‌دانم چرا چشم و گوش‌ها، زبان و مغز خود را بر نتایج و خروجی‌های هفت دهه نابرنامه‌ریزی‌ها بسته‌ایم و امیدواریم مشکلات متعدد در زندگی مردم با برنامه‌ریزی‌های ناکارآمد، بالابردن آستانه تحمل آنها و با چاشنی دعا و ثنا حل گردد؟

دوازدهم: نمی‌دانم چراهای زیادی در بروز مشکلات زندگی در مردم وجود دارد! اما می‌دانم که این چراها را باید پاسخی قاطع گفت و مشکلات زندگی مردم را حل نمود که در این راه‌نامه با هم‌راهی شما به دنبال آنیم.

به امید یافتن یا ساختن راه چاره

۳. راه‌گشا

مالیات بی‌آبادانی

امام علی (ع):
آنکه خراج گیرد و به آبادانی نپردازد، شهرها را ویران کند و بندگان را هلاک سازد.
(نهج‌البلاغه، ترجمه سیدجعفر شهیدی، خ ۵۳)

پیام ها:

- ضرورت اخذ مالیات از مردم فقط برای آبادنی
- ویرانی شهرها ناشی از بی‌اعتماد اجتماعی به حاکمان
- ایجاد ناامنی و هلاکت شهروندان در اثر بی‌اعتمادی به حاکمان
- وابستگی امنیت و آبادانی شهرها به اعتماد اجتماعی
- اهمیت عملکرد صحیح حاکمان در مصارف بیت‌المال

۵. راه‌بر

مهم‌ترین و سخت‌ترین!

مقام معظم رهبری:
پر کردن شکاف اقتصادی در بین مردم و رفع تبعیض در استفاده از منابع گوناگون ملی در میان طبقات مردم، مهم‌ترین و سخت‌ترین مسئولیت ماست.
(۱۳۸۳/۰۳/۱۴)

پیام ها:

- اهمیت مسئولیت حل مشکلات اقتصادی زندگی مردم
- ضرورت رفع تبعیض در استفاده از منابع ملی در جامعه
- نکوهش گسترش شکاف اقتصادی در میان طبقات اجتماعی
- توجه به اهمیت و دشواری حل مشکلات اقتصادی مردم
- لزوم تداوم تلاش‌ها برای مسئولیت رفع تبعیض در جامعه

۱۳. بی‌راهه

آفت مدرک و مدرک‌گرایی در ایران

راهی فروغ اعظم خائفی

موج مدرک‌گرایی سال‌هاست که در کشورمان رواج یافته و همه ساله با افزایش واحدهای دانشگاهی و تسهیل پذیرش دانشجو در این مراکز، مقاطع تحصیلی توسط دانشجویان بصورت پلکانی طی شده و در سال‌های اخیر نیز تب تحصیل در مقطع دکترا داغ شده است. البته بسیاری معتقدند که افزایش نرخ بیکاری در کشور باعث شده تا جوانان درس خواندن در مقاطع بالاتر تحصیلی را امیدی برای یافتن موقعیت شغلی بهتر و راهی برای فرار از بیکاری بدانند؛ از همین رو در این سال‌ها با افزایش تعداد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان حتی در مقطع دکترا مواجه هستیم.

> بسیاری معتقدند که افزایش نرخ بیکاری در کشور باعث شده تا جوانان درس خواندن در مقاطع بالاتر تحصیلی را امیدی برای یافتن موقعیت شغلی بهتر و راهی برای فرار از بیکاری بدانند؛ از همین رو در این سال‌ها با افزایش تعداد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان حتی در مقطع دکترا مواجه هستیم

در سال‌های اخیر اقتصادهای نوظهور و البته عظیم نیز به میزان چشم‌گیری ظرفیت‌های آموزش عالی خود را بالا برده‌اند. از همین رو جای تعجب نخواهد داشت اگر بگوییم که هند با تربیت ۲۴۳۰۰ دارنده مدرک دکترا در جایگاه چهارم این جدول قرار دارد. پرجمعیت‌ترین کشور دنیا، یعنی چین جایی در میان ۱۵ کشور نخست ندارد و بهترین رتبه یک کشور مسلمان و خاورمیانه‌ای متعلق به ترکیه با حدود ۴۵۰۰ فارغ‌التحصیل در مقطع دکترا می‌باشد.

جالب اینجاست که علوم پایه در صدر علاقمندی این دانشجویان قرار دارند و طبق اعلام OECD، چهل درصد از تمامی دارندگان این مدرک در رشته‌های علوم، تکنولوژی و مهندسی تحصیل کرده‌اند. بر خلاف تصور عمومی ایران جایی در میان کشورهای بالای این فهرست ندارد. بر اساس آمار منتشر شده از سوی وزارت علوم، ایران با داشتن ۲۶۴۰ دانشگاه، ۵ برابر کشورهای پیشرفته دانشگاه دارد.

در حالی که چین ۲۴۸۱ و هند ۱۶۲۰ دانشگاه دارند که نسبت به جمعیت خود و مقایسه با سرانه ایران بسیار پایین است اما آنچه با مقایسه این آمار حاصل می‌شود، نداشتن رابطه خاص کمی میان تعداد دانشگاه‌ها با میزان فارغ‌التحصیلان دوره دکترا است. البته نباید فراموش کرد که عمده دانش آموختگان ایرانی در این مقطع، خارج از کشور را برای ادامه تحصیل برگزیده‌اند و این موضوع موجب افزایش تعداد فارغ‌التحصیلان کشوری همانند آمریکا و کاهش آمار داخلی ماست.

گذر از مقطع کارشناسی ارشد و تحصیل به عنوان دانشجوی دکترا در کشور ایران با سایر کشورها تفاوت عمده‌ای دارد. آنچه همواره دغدغه جوانان بوده است، معضلی به نام کنکور و نحوه گزینش پس از آن در دانشگاه‌ها است. در ایران پس از انتخاب رشته و آزمون؛ بررسی آموزشی، پژوهشی و مصاحبه توسط دانشگاه‌ها انجام می‌شود و افرادی که حد نصاب لازم را کسب می‌کنند باید برای مصاحبه به دانشگاه مربوطه مراجعه کنند و دانشگاه نمره فرد را برای بررسی نهایی به سازمان سنجش اعلام می‌کند که نتایج نهایی عمدتا در نیمه اول شهریورماه هر سال اعلام می‌شود.

بر اساس ضوابط شورای سنجش و پذیرش دانشجو برای دوره دکتری در سال‌های اخیر دو محور مد نظر بوده است، ۵۰ درصد نمره کل مربوط به آزمونی است که توسط سازمان سنجش برگزار می‌شود، ۲۰ درصد مربوط به سوابق آموزشی و پژوهشی افراد و ۳۰ درصد به مصاحبه علمی و سنجش علمی اختصاص دارد و توسط دانشگاه‌ها انجام می‌شود که اصولا این روند جهت پذیرش در دانشگاه‌های سراسری برای دانشجویانی که یکی از دو مقطع گذشته خود را در این دانشگاه‌ها طی نکرده باشند، بسیار دشوار است. این در حالی است که پذیرش در دانشگاه‌های خارج از کشور بر اساس نمره زبان خارجی (IELTS) ، کسب نمرات معقول در مقاطع قبلی و داشتن توانایی پژوهشی و فنی بالاست.

اما آنچه در میان آمارهای اعلام شده در کشورمان حائز اهمیت است، نرخ رشد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان مقطع دکترای و رابطه مستقیم آن با بیکاری است؛ در واقع با گسترش فرهنگ مدرک‌گرایی در جامعه، شاهد کشیده شدن بحث بیکاری به سمت فارغ‌التحصیلان مقطع دکتری هستیم و این دغدغه زمانی جدی‌تر می‌شود که آمار درستی از تعداد دانشجویان و فارغ‌التحصیلان دکترای به تفکیک رشته‌های تحصیلی منتشر نمی‌شود.

برخی آمارها (بدون ارائه مستندات کافی) از ۱۰۰ هزار بیکار دکتری سخن می‌گویند؛ برخی آمارها این میزان را ۵۰ هزار دانش‌آموخته بیکار در مقطع دکترای عنوان می‌کنند که سالی ۳۰ هزار نفر به این آمار اضافه می‌شود! این آمار ۲۰ هزار فارغ‌التحصیل دکترای بیکار و ۴۷ هزار دانشجو در مقطع دکترای اعلام می‌شود. در میان آمار متفاوت داخلی، آمارهای خارجی نیز چندان دقیق و به‌روز نیستند و شاید دلیل این مسئله، اساسا نبود دغدغه برای تحصیل و اشتغال فارغ‌التحصیلان دکترای باشد.

در حال حاضر ۱۴۷ هزار و ۹۶۲ نفر دانش آموخته در مقطع دکتری تخصصی در کشور وجود دارد که از این میان ۵۰ هزار نفر بیکار هستند در جدول کشورهای عضو OECD با بیشترین تعداد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی بیکار (در محدوده سنی ۶۴-۲۵ سال) کشور یونان با نرخ بیکاری ۱۹/۴ درصد در رتبه نخست جای دارد. کشورهای اسپانیا، ترکیه، ایتالیا و ایرلند به ترتیب با ۱۴/۹، ۷/۷، ۷ و ۶/۷ درصد نیز در رتبه‌های دوم تا پنجم قرار دارند.

اما آنچه باید به آن به عنوان معضل ریشه‌ای برخورد کرد، تعریف راهکارهایی برای جذب دانشجویان تخصصی در مقطع دکترا و حتی جذب دانشجویان خارجی با فراهم کردن امکانات آموزش عالی، جلوگیری از خروج نخبگان و تسهیل‌سازی امور برای آنها، متناسب‌سازی تعداد پذیرفته شدگان با بازار کار و بسترسازی برای جذب دانشجوی دکترای در رشته‌های مورد نیاز کشور است؛ چراکه پذیرش بی‌رویه دانشجویان دکترا در رشته‌های مختلف بدون توجه به کیفیت آموزشی و آینده شغلی آن‌ها، باعث افزایش نرخ بیکاری در بین این گروه شده است.

در این شرایط، بسیاری از جوانان با هدف ادامه تحصیل، گسترش فعالیت‌های علمی و یافتن موقعیت شغلی مناسب، راهی کشورهای دیگر می‌شوند و اغلب دانشجویان ایرانی که برای ادامه تحصیل به ویژه در مقطع دکترای به کشورهای اروپایی و آمریکایی سفر می‌کنند، تمایل چندانی برای بازگشت به کشور ندارند و همین امر موجب هدر رفت سرمایه‌های انسانی و آسیب به زیرساخت‌های علمی و اقتصادی کشور می‌شود.

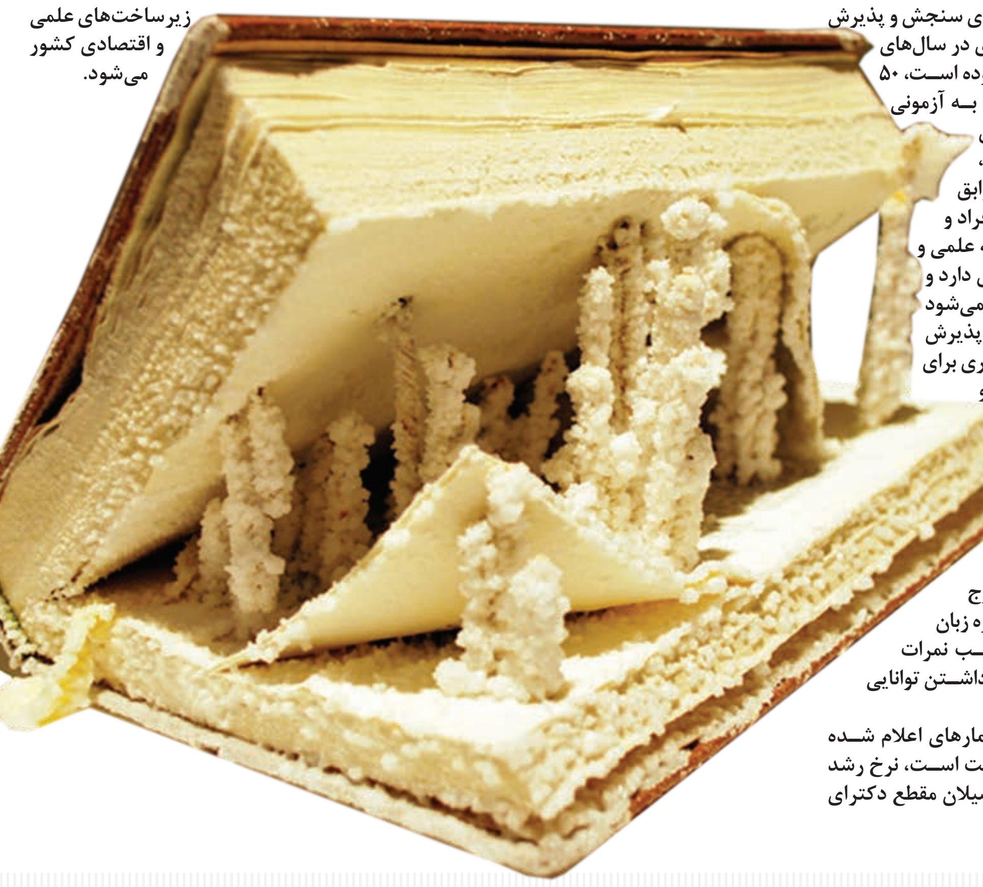

۷. راه‌پیما

کارنامه ارزیابی مطالب

الف) روش ارزیابی مطالب این روزنامه دیواری از نظر کیفیت محتوا و میزان تاثیرگذاری، از طریق گزینه‌های سه رتبه‌ای و بشرح زیر انجام می‌شود:
- ضعیف: ۱
- متوسط: ۲
- خوب: ۳

ب) هر یک از مطالب را براساس شماره مطلب طبق الگوی بالا ارزیابی نمایید.

پ) به ترتیب شماره‌های مطالب عدد ارزیابی خود را از چپ به راست در قالب یک عدد ۱۷ رقمی تنظیم نمایید.

ت) سپس عدد مربوط به شماره روزنامه دیواری را به ابتدای رشته اعداد اضافه کنید.

ث) عدد ۱۸ رقمی نهایی را به شماره ۳۰۰۰۶۱۳۲۲۳۴۶۲۲۵ پیامک نمایید.

ج) رای شما اهمیت و کارایی مطالب روزنامه دیواری را تعیین می‌کند و در ماندن یا حذف یک مطلب تاثیر اساسی دارد.

۹. نوراهه

مدیرکل

اگه مدیر کل بشم چی می‌شه
مث اونا تپل بشم چی می‌شه
منو اگه کسی بخواد ببینه
باید تو لیست انتظار بشینه
ایل و تبارمو بذارم سرکار
بدم یه پست خوب و نون وآبدار
عمو مدیر مالی و اداری
عمه معاون حسابداری
خواهر زن لوس و تیتیش مامانی
بره بشه مسئول بایگانی
بی‌خودی هی به بعضیا گیر بدم
حقوق بیچاره هارو دیر بدم
به نورچشمیا و پاچه خارام
بدم اضافه کار و کلی انعام
یواش یواش تو پیست رانت خواری
بگازونم با ماشین فراری
خلاصه آبی زیر پوستم بره
بشه برام تو زندگی خاطره
ولی یواشکی تو گوش «جاوید»
زنش یه چیزی گفت و کلی خندید:
یه دو ریال بده یه کاسه آش
تا مدتی بشین به این خیال باش

راهی جاوید

۱۱. راه و بی‌راه

دروغ کارمندی

رئیس: شما به زندگی پس از مرگ اعتقاد دارید؟ کارمند: بله!
رئیس: خوب است. چون وقتی صبح امروز برای شرکت در مراسم تشییع جنازه پدربزرگ‌تان اداره را ترک کردید، او به اینجا آمد و گفت که می‌خواهد شما را ببیند.

پیام ها:

- وجود بهانه‌های متعدد برای در رفتن از زیر کار در ادارات
- شیوع دروغ‌گویی برای گرفتن مرخصی در ادارات توسط کارمندان
- ضرورت توجه به خرده‌فرهنگ‌های مخرب در ادارات
- لزوم بررسی انگیزش و وجدان کاری کارمندان در ادارات
- اهمیت ارتقای بهره‌وری کار در ادارات

۱۵. راهیان

دیدگاه مردمی

راهی سولماز حسنی از شیراز: چرا کسی به این موضوع مهم نمی‌پردازد که برنامه‌های توسعه به اهداف از پیش تعیین شده خود دست نمی‌یابد؟ چرا رسانه‌های گروهی در این مورد به اندازه کافی مطالبه‌گری ندارند و چرا مسئولین در این باره پاسخ‌گو نیستند. شایسته است که نهادهای مردمی و مستقل در باره برنامه‌های اول تا پنجم توسعه از مسئولین مربوطه بر طبق تقسیم کار ملی پرسش‌گری داشته باشند و مسئولین هم در این زمینه نسبت به عملکرد گذشته خود پاسخ‌گو باشند.

فراخوان اجتماعی ره‌پویان فرزند زمانه

مقدمه:

گفتمان اجتماعی راه توسعه برای حل مشکلات زندگی مردم نیازمند جریان فعال و همگانی برای بسیج همه توانمندی خرد جمعی جامعه است که تاکنون از سوی دست اندرکاران برنامه‌ریزی توسعه و حل مشکلات زندگی مردم به نحو شایسته مورد استفاده قرار نگرفته است. برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه در ایران، هیچگاه دارای گفتمان اجتماعی نبوده است. از این رو همواره زینت بخش قفسه‌های کتابخانه‌ها و کشوی میز مدیران بوده است. بدون گفتمان اجتماعی، جامعه در باره چرایی عدم تحقق اهداف برنامه‌ها، پرسشی ندارد و برنامه‌ها و دست‌اندرکاران آن هم پاسخگو نیستند. این روند تاکنون حل مشکلات زندگی مردم را از برنامه‌ای به برنامه دیگر و حجم وسیعی از مشکلات را به آینده حواله داده است. مشکلات متعدد زندگی مردم و ضرورت حل آنها، فرصتی برای مقصریابی برایمان باقی نگذارده است! نحوه برنامه‌ریزی در برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه، شکاف عمیقی بین وضع مطلوب و مورد انتظار و وضع موجود ایجاد کرده است که باید از آن عبور کنیم. رسالت تاریخی ره پویان فرزندان زمانه، هم افزایی و همکاری برای عبور از شکافی است که خواسته یا ناخواسته وارث آنیم است. برای حمله شکاف باید مهیا شد و از تمامی ظرفیت‌های انقلاب اسلامی و نه در قالب شعارهای توخالی و زبان بازی‌های مرسوم بهره مند شد. تاریخ گواهی خواهد داد که فرزندان شجاع اسلام و انقلاب در زمانی که کشور از هر سو تحت فشار ابرقدرت‌ها، دشمنان خارجی و دسیسه‌های آنان است، چگونه لباس رزم در درون جامعه خود را به تن کرده است و قصد تکرار حماسه دفاع‌مقدس را در عرصه نادانسته‌ها، غفلت‌ها، فراموشی‌ها، سطحی نگری‌ها، ناتوانسته‌ها، خطاها و روزمرگی‌های برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه اداره کشور دارد.

گرایش‌های تخصصی فراخوان

گرایش‌های تخصصی این فراخوان اجتماعی شامل مدیریتی، ادبی، فرهنگی، هنری، سیاسی، مطبوعاتی، رسانه‌های دیجیتال، سازمان‌های مردم نهاد، نخبگان، اقشار اجتماعی و بین‌المللی است.

۱- ره پویان مدیریتی فرزند زمانه: مدعوین شامل اعضای تقسیم کار ملی در برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه که عبارتند از دفتر مقام معظم رهبری، دولت جمهوری اسلامی ایران، مجلس شورای اسلامی، قوه قضاییه، شورای نگهبان قانون اساسی، مجمع تشخیص مصلحت نظام و نهادهای نظارتی

- کارویژه اختصاصی: پاسخگویی نسبت به اهداف، وظایف و ماموریت‌های قانونی پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۲- ره پویان ادبی فرزند زمانه: مدعوین شامل شعرا، ادیبان و نویسندگان

۱۷. ره‌پویان

- کارویژه اختصاصی: تولید شعر، متون ادبی، داستان کوتاه، طنز، خاطره و رمان پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۳- ره پویان فرهنگی فرزند زمانه: مدعوین شامل نویسندگان، محققان و اهالی فرهنگ

- کارویژه اختصاصی: تولید مقاله، پژوهش، پایان نامه، کتاب، نشریه و سایر محصولات و آثار فرهنگی پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۴- ره پویان هنری فرزند زمانه: مدعوین شامل هنرمندان

- کارویژه اختصاصی: تولید نقاشی، طراحی، نمایشنامه، فیلمنامه، فیلم کوتاه، عکس، کاریکاتور، صنایع دستی، خوشنویسی، تراکت، بروشور، پوستر، نماهنگ، موسیقی، ترانه، انیمیشن، فیلم مستند و سایر محصولات و آثار هنری پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۵- ره پویان سیاسی فرزند زمانه: مدعوین شامل احزاب، انجمن‌ها، جامعه‌ها، خانه‌ها، سازمان‌ها، مجمع‌ها، جمعیت‌ها، کانون‌ها و شخصیت‌های سیاسی

- کارویژه اختصاصی: اعلام مواضع پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۶- ره پویان مطبوعاتی فرزند زمانه: مدعوین شامل مدیران مسئول، مدیران اجرایی، سردبیران، دبیران سرویس‌ها و خبرنگاران محترم خبرگزاری‌ها، روزنامه‌ها، هفته نامه‌ها، دوهفته نامه‌ها، ماهنامه‌ها، دوماهنامه‌ها، فصلنامه‌ها، سالنامه‌ها، گاهنامه‌ها و نشریات دانشجویی

- کارویژه اختصاصی: تولید یادداشت، خبر، گزارش، گفت‌وگو و مقاله پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۷- ره پویان رسانه‌های دیجیتال فرزند زمانه مدعوین شامل خبرگزاری‌ها، سایت‌ها، کانال‌ها، گروه‌ها، شبکه‌های اجتماعی، وبلاگ‌ها و صفحات شخصی

- کارویژه اختصاصی: تولید یادداشت، خبر، گزارش، گفت‌وگو و مقاله پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۸- ره پویان سمن فرزند زمانه: مدعوین شامل تشکل‌های غیردولتی، تشکل‌های غیردولتی (سمن ها)، تشکل‌های دانشجویی، اتحادیه‌ها، سندیکاها، شوراها، خیریه‌ها، شرکت‌ها، موسسات، مساجد، تکایا، حسینیه‌ها و محافل قرآنی

- کارویژه اختصاصی: اعلام نظر پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۹- ره پویان فرهیختگان فرزند زمانه: مدعوین شامل علما و مراجع عظام، ائمه محترم جمعه و جماعات، اساتید، شخصیت‌های سیاسی، مدیران، نمایندگان مجلس خبرگان و مجلس شورای اسلامی، متخصصان، پیشکسوتان، خبرگان، نخبگان، خبرگان، کارشناسان ارشد، مخترعان، کارآفرینان و پژوهشگران

- کارویژه اختصاصی: اعلام نظر پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۱۰- ره پویان اقشار فرزند زمانه: مدعوین شامل کودکان، نوجوانان، جوانان، میانسالان، سالمندان، زنان و اقشار خاص شامل معلولان، بیماران خاص، زنان سرپرست خانوار، آسیب دیدگان اجتماعی و...

- کارویژه اختصاصی: اعلام نظر پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

۱۱- ره پویان بین‌المللی فرزند زمانه: مدعوین شامل مراکز و شخصیت‌های علمی، فرهنگی و پژوهشی بین‌المللی شامل کشورهای همسایه، جهان اسلام، آسیا، آفریقا، اروپا و آزاداندیشان آمریکا

- کارویژه اختصاصی: اعلام نظر پیرامون برنامه‌های پنج ساله توسعه و برنامه‌های سالانه و حل مشکلات زندگی مردم

کارویژه‌های عمومی
(ویژه کلیه ره پویان فرزند زمانه)

الف) اعلام نظر تخصصی و نقد برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه از نظر مهندسی توسعه اجتماعی، جهان بینی، مدل برنامه‌ریزی و نظام برنامه‌ریزی در کشور

ب) اعلام نظر تخصصی و نقد فرآیندهای تدوین، تصویب و ابلاغ سیاست‌های کلی؛ تدوین و تصویب لایحه برنامه، تصویب، تایید و ابلاغ قانون برنامه، اجرا و نظارت بر حسن اجرای قانون برنامه

پ) اعلام نظر تخصصی و نقد برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه به تفکیک موضوعات (بخشی و وزارتخانه ای) و موضعی (به تفکیک استان ها)

ت) اعلام نظر تخصصی پیرامون مشکلات زندگی مردم و راه حل آن و ردیابی آنها در برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه

ث) اعلام نظر تخصصی و نقد مطالب این روزنامه دیواری

عضویت و نحوه ارسال آثار

- همراه با ارسال اولین اثر خود فایل کپی کارت ملی، آخرین مدرک تحصیلی و رزومه خود را ارسال و ایمیل، شماره تلفن همراه، استان و شهر محل زندگی خود را در آن قید فرمایید.
- برنامه‌های مربوط به ره پویان فرزند زمانه از طریق روزنامه دیواری و فضای مجازی انجام می‌شود.
- برای ره پویان فرزند زمانه کارت عضویت و حکم صادر می‌شود.
- برای هر کارویژه، گواهینامه معتبر انجام فعالیت‌های داوطلبانه صادر می‌شود.
- از مطالب و آثار ارسالی ره پویان فرزندان زمانه با افتخار در روزنامه دیواری استفاده خواهد شد.
- آثار، دیدگاه‌ها و نظرات ارزنده ره پویان فرزند زمانه در گرایش‌های مختلف برای اعضای تقسیم کار ملی در برنامه‌های توسعه پنج ساله و برنامه‌های سالانه کشور ارسال می‌گردد.
- آثار ارزشمند و مشخصات خود را از طریق یکی از روش‌های ذکر شده در بخش «۱۶. بزرگ راه» برای ما ارسال نمایید.